

Javaslatok közoktatásban tanuló cisztás fibrózisos gyerekek szülei és pedagógusai számára a COVID-19 járvány és a hagyományos oktatás kezdete relációjában

A járvány magyarországi megjelenését röviddel követte az online oktatási formákra való átállás, a pandémia terjedését figyelve és a tapasztalatokat levonva az a kormányzati döntés született, hogy szeptemberben a tantermi oktatással kezdődik az új tanév. A koronavírus terjedésének megakadályozása érdekében az oktatási intézmények vezetőit és pedagógusait iránymutatással látta el a fenntartó, miben szükséges módosulnia a pandémia előtti tantermi oktatás rendszerének. Természetesen a fenntartó és az iskola szabályai szerinti követelményeknek eleget kell tenni a távolságtartásra, kézhigiéniára és a maszkviselésre vonatkozóan is; itt a hivatalos tájékoztatást kívánjuk pontosítani, kiegészíteni a cisztás fibrózisos gyerekek szülei és tanárai számára.

Elsősorban a közoktatási rendszerbe először belépő gyerekek vonatkozásában fontos az, hogy a szülő jól informált legyen a krónikus betegség természetét, kórlefolyását és tüneteit illetően, így megfelelően tudja tájékoztatni a tanítókat, tanárokat. Érdemes ismertetni a napi rutinba épülő feladatokat is, például inhalálás, autogén drenázs, fizioterápia, enzimpótlás stb. Ugyanakkor a járvány miatt megváltozott körülmények okán a gyereket már ismerő pedagógus számára is érdemes a szülőnek ismételtten beszélnie arról, hogy aktuálisan milyen tünetei vannak a gyereknek, amik a krónikus megbetegedéshez köthetőek, és nem COVID-19 fertőzésre utaló jeleket jelentenek.

Ismétlésként, a **cisztás fibrózis** (CF, cisztikus fibrózis, mukoviszcidózis) egy autoszomális recesszív öröklődésű, veleszületett genetikai betegség, amely a külső elválasztású mirigyek kóros váladéktermelésével is jár. Az érintett szervek (tüdő, hasnyálmirigy, máj, emésztőrendszer, orr- és melléküregei, nemi szervek) jellegzetes másodlagos károsodásához vezet. Külsőleg jól érzékelhető módon súlyos légúti és emésztőszervi szövődeményeket okoz.

A következő tünetek nagy valószínűséggel előfordulnak a CF-es betegnél:

- gyakori köhögés, sűrű felköhögött váladék
- gyakori tüdőgyulladás ill. a tüdő megbetegedései
- alacsony testmagasság, súlyvesztés jó étvágy ellenére
- emésztési panaszok, később kialakuló diabétesz
- újszülöttkori bélműködés leállás („bélelzáródás”)
- az átlagosnál jóval sósabb verejték

A fenti rövid ismétlő összefoglalóból is látszik, a **köhögés mindenképp a cisztás fibrózis tünete**, amely egybe esik a COVID-19 lehetséges tüneteinek egyikével, továbbá a légszomj is lehet az alacsonyabb spirometriai (légzésfunkciós) értékekkel rendelkező CF-es gyerek

állandó szimptomája. Tehát önmagában a köhögő cisztás fibrózis nem coronavírusos, hanem ez az alapállapot. Ezért kiemelten fontos, hogy a szülő (nagyobb korban a gyerek maga is) legyen tisztában az aktuális állapotával, jellemző tüneteivel, azok gyakoriságával, ha abban bármilyen változás történik, mérlegelni kell, hogy mi a változás okozója (exacerbáció, esetlegesen COVID-19 fertőzés stb). Az ilyen észrevehető változás (pl produktív köhögés szárazabbá válása) esetén haladéktalan telefonos konzultációt javasolunk a kezelőorvossal, aki mérlegeli a helyzetet, teszt rendelését vagy egyéb terápiát javasol. **Erről az iskolában szokásos módon értesítsük a pedagógust, osztályfőnököt is.**

A jelenlegi ismereteink és tapasztalataink a cisztás fibrózisos gyerekek COVID-19 fertőzés kórlefolyására vonatkozóan hiányosak, mivel (szerencsére) kevés gyerek fertőződött meg, azonban az – egyébként alacsony számú – mintán szerzett tapasztalat arra enged következtetni, hogy a CF-es gyerekek számára sem jelent súlyosabb tünetekkel járó betegséget, vagy nagyobb megpróbáltatást a coronavirus okozta fertőzés, mint az átlagos egészséges gyerekek számára. Enyhe lefolyású COVID-19 fertőzés esetén valószínűleg a kezelőorvos is csak a szokásos tüneti kezeléseket magába foglaló terápiát javasol.

Világszerte léteznek országos hatályú COVID-19 járványügyi ajánlások az iskolakezdésre vonatkozóan, ahol külön említi a szabályozás a CF-et, ott javasolják az érintett beteg gyerekek tantermi oktatásban való részvételét. Kivételt képeznek a rossz általános állapotú betegek és szervátültetésen egy éven belül átesettek, az ő esetükben csak a kezelőorvos kifejezett ajánlása alapján javasolt a gyerek visszatérése az iskolapadba. Emellett javasolt a hivatalos tájékoztatási csatornák naprakész nyomon követése is, kiszűrve az áltudományos, félrevezető, a védekezés fontosságát megkérdőjelező információkat.

Végezetül, de nem utolsó sorban, javasoljuk a gyerekekkel való beszélgetést, az életkorának megfelelő nyelvezetben felvilágosítva arról, milyen szabályokat kell betartania, és arról is, hogy mire kell neki pluszban odafigyelnie.

A járvány alatti iskolakezdés új kihívás elé állítja a gyerekeket, szülőket, pedagógusokat is, azonban extra terhet jelent a CF-es tanulók esetén minden résztvevő számára a betegség megismerése, megismertetése, ezen felül a **gyerek jellemző (állandó) tüneteinek képest bekövetkező releváns változás korai felismerése is. Alaphelyzetben a köhögés normális jelenség, önmagában nem coronavirus-fertőzésre utaló jel cisztás fibrózisban.**

Köszönjük a pedagógusok, oktatók segítségét és megértését.

források:

<https://koronavirus.gov.hu/mit-tegyunk-tunetek-eseten>

<https://services.aap.org/en/pages/2019-novel-coronavirus-covid-19-infections/clinical-guidance/covid-19-planning-considerations-return-to-in-person-education-in-schools/>

<https://www.cysticfibrosis.ca/about-cf/covid-19-information-for-cf-community/general-covid-19-questions-answers>

<https://pediatrics.uams.edu/clinical-programs-affiliates/cystic-fibrosis-center/cf-in-school/>

<https://www2.hse.ie/conditions/coronavirus/protecting-your-child.html>

NHS Foundation Trust kiadvány, továbbá szóbeli közlések